

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/

від «02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«МЕНЕДЖМЕНТ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент у сфері державного управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 03.04.2023 року, протокол № 3, та введеної в дію наказом ректора № 118 від 03.04.2023 р.

Розробник: **Сокровольська Наталія Ярославівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Сокровольська Наталія Ярославівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри Петро НІКІФОРОВ

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету Роман ГРЕШКО

1. Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань щодо фінансових відносин, які виражають розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту на макрорівні; наукового розуміння сутності, змісту і ролі державних фінансів у господарській практиці; оволодіння принципами і методами ефективного управління державними фінансами в умовах розвитку ринкових відносин. Навчити здобувачів правильно застосовувати теоретичні знання, отримані при вивченні дисципліни на практиці, професійно, грамотно використовувати в роботі нові форми і методи державного менеджменту у сучасних умовах.

2. Пререквізити. Навчальна дисципліна «Менеджмент у сфері державних фінансів» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти в третьому семестрі другого року навчання після вивчення таких дисциплін як «Податковий менеджмент», «Бюджетний менеджмент», «Поведінкові фінанси». Вивчення дисципліни «Менеджмент у сфері державних фінансів» дасть можливість отримати додаткові програмні результати для проходження виробничої практики і підготовки кваліфікаційної роботи.

3. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» та галузі знань 07 «Управління і адміністрування» вивчення дисципліни «Менеджмент у сфері державних фінансів» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- знати порядок складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету, а також можливі порушення цього процесу;
- знати особливості управління державними фінансами.

Програмні результати навчання:

- відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;
- аналізувати законодавчі, нормативні та інструктивні матеріали, що стосуються бюджетного процесу;
- об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві;
- визначати сутність та тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, міжнародних фінансів і фінансів господарських одиниць;
- розробляти і вирішувати питання розбудови фінансової політики держави.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна ф.н.	II	III	4	120	2	14	14	-	-	92	-	Залік

4.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	л	п	лаб.	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні основи менеджменту у сфері державних фінансів					
Тема 1. Теоретичні основи фінансової діяльності сучасної держави Мета: розглянути теоретичні основи фінансової діяльності держави, розглянути систему органів управління бюджетом та складові менеджменту у сфері державних фінансів.	12	1	1	-	-	10
Тема 2. Система державних фінансів України Мета: розглянути склад і структуру системи державних фінансів в Україні, їх правова та організаційну основу, дати характеристику окремих ланок державних фінансів, розглянути взаємозв'язок між окремими сферами та ланками системи державних фінансів.	12	1	1	-	-	10
Тема 3. Державний бюджет, його сутність та суспільне значення Мета: розглянути теоретичні засади щодо формування, сутність та призначення державного бюджету; бюджетний процес: загально-організаційні положення, порядок складання державного бюджету, механізм розгляду та затвердження державного бюджету, виконання державного бюджету, звітування про виконання державного бюджету.	14	2	2	-	-	10
Тема 4. Доходи та видатки державного бюджету Мета: розглянути суть, склад та джерела формування доходів державного бюджету; дати характеристику суті та структурі видатків державного бюджету.	14	2	2	-	-	10
Тема 5. Соціальне забезпечення як складова демократичного суспільства Мета: розглянути суть, основні вектори та вплив соціальної політики на систему державних фінансів, окреслити сутність соціального захисту, його форми	15	2	2	-	-	11

і методи						
Разом за ЗМ1	67	8	8	-	-	51
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Управління державними фінансами					
Тема 6. Державний кредит як складова публічних фінансів Мета: розглянути економічну суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту, відмінність державного кредиту від банківського, види та форми державного кредиту, охарактеризувати внутрішній і зовнішній державний кредит.	14	2	2	-	-	10
Тема 7. Фінансове забезпечення діяльності підприємств державної форми власності Мета: розглянути сутність та значення державних підприємств в умовах ринкової економіки: класифікація державних підприємств за основними ознаками, особливості організації фінансів державних підприємств.	12	1	1	-	-	10
Тема 8. Управління державними фінансами. Державний фінансовий контроль Мета: розглянути систему управління державними фінансами: поняття, складові, перспективи розвитку, особливості планування та прогнозування в системі управління державними фінансами, державні закупівлі як елемент системи управління державними фінансами.	13	1	1	-	-	11
Тема 9. Бюджетний федералізм та міжбюджетні відносини Мета: розглянути сутність української моделі міжбюджетних відносин, концепції реалізації внутрішніх міжурядових фінансових і міжбюджетних відносин, бюджетний федералізм і бюджетний унітаризм, моделі бюджетного федералізму.	14	2	2	-	-	10
Разом за ЗМ 2	53	6	6	-	-	41
Усього годин	120	14	14	-	-	92

3. Тематика практичних занять

п/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин
		денна ф.н.
1	Тема: Теоретичні основи фінансової діяльності сучасної держави Завдання: оволодіти знаннями щодо фінансової діяльності держави, системи органів управління бюджетом та складових менеджменту у сфері державних фінансів.	1
2	Тема: Система державних фінансів України Завдання: оволодіти знаннями щодо складу і структури системи державних фінансів в Україні, їх правової та організаційної основи, окремих ланок державних фінансів, взаємозв'язку між окремими сферами та ланками системи державних фінансів.	1
3	Тема: Державний бюджет, його сутність та суспільне значення	2

	Завдання: оволодіти знаннями щодо засад формування, сутності та призначення державного бюджету; бюджетного процесу: загально-організаційні положення, порядок складання державного бюджету, механізм розгляду та затвердження державного бюджету, виконання державного бюджету, звітування про виконання державного бюджету.	
4	Тема: Доходи та видатки державного бюджету Завдання: навчитися аналізувати склад та джерела формування доходів державного бюджету; структуру видатків державного бюджету.	2
5	Тема: Соціальне забезпечення як складова демократичного суспільства Завдання: оволодіти знаннями щодо теоретичних засад та основних векторів соціальної політики, охарактеризувати вплив соціальної політики на систему державних фінансів, сутність соціального захисту, його форми і методи	2
6	Тема: Державний кредит як складова публічних фінансів Завдання: оволодіти знаннями щодо економічної суті державного кредиту, його ролі у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту, відмінності державного кредиту від банківського, видів та форм державного кредиту, внутрішнього і зовнішнього державного кредиту.	2
7	Тема: Фінансове забезпечення діяльності підприємств державної форми власності Завдання: оволодіти знаннями щодо сутності та значення державних підприємств в умовах ринкової економіки: класифікації державних підприємств за основними ознаками, особливостей організації фінансів державних підприємств.	1
8	Тема: Управління державними фінансами. Державний фінансовий контроль Завдання: засвоїти знання щодо системи управління державними фінансами: поняття, складових, перспектив розвитку, особливостей планування та прогнозування в системі управління державними фінансами, державних закупівель як елемент системи управління державними фінансами.	1
9	Тема: Бюджетний федералізм та міжбюджетні відносини Завдання: оволодіти знаннями щодо сутності української моделі міжбюджетних відносин, концепції реалізації внутрішніх міжурядових фінансових і міжбюджетних відносин, бюджетного федералізму і бюджетного унітаризму, моделей бюджетного федералізму.	2
Всього годин		14

4.4. Самостійна робота студента*

п/п	Назва теми	Кількість годин
		денна ф.н.
1	Тема: Теоретичні основи фінансової діяльності сучасної держави. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад сутності менеджменту у сфері державних фінансів; економічну сутність державних фінансів, їх історичний розвиток; призначення і роль фінансів держави в економічному та соціальному розвитку суспільства.	10
2	Тема: Система державних фінансів України. Завдання: опрацювати питання щодо характерних ознак державних фінансів; обґрунтувати зміст та завдання фінансової політики держави на сучасному етапі; визначити бюджет як фінансовий план, як економічну	10

	категорію, як централізований фонд; обґрунтувати функції та завдання державних фінансів.	
3	Тема: Державний бюджет, його сутність та суспільне значення. Завдання: опрацювати економічний зміст і роль бюджетної системи України, розглянути складові бюджетної системи, охарактеризувати бюджетну класифікацію, бюджетну політику, бюджетний механізм.	10
4	Тема: Доходи та видатки державного бюджету. Завдання: опрацювати питання щодо основних напрямів вдосконалення бюджетного планування у зв'язку з прийняттям Бюджетного кодексу визначити основні макропоказники економічного та соціального розвитку; проводити оцінку основним напрямам бюджетної політики на наступний рік; проаналізувати зміни, які відбулися в бюджетному законодавстві; визначити проблеми та запропонувати можливі шляхи їх вирішення щодо формування дохідної та видаткової частин державного бюджету.	10
5	Тема: Соціальне забезпечення як складова демократичного суспільства. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад державного соціального та пенсійного страхування в Україні, сучасні моделі соціального та пенсійного страхування в світі, фінансове забезпечення виконання основних функцій держави з управління, охорони правопорядку, оборони.	11
6	Тема: Державний кредит як складова публічних фінансів. Завдання: опрацювати форми внутрішнього державного кредиту, розглянути види державних позик, їх класифікацію, механізм обертання частини вкладів громадян у державний кредит, механізм залучення коштів загальнодержавного фонду. Розкрити суть казначейських позик, гарантованих позик як форма умовного державного кредиту. Охарактеризувати форми зовнішнього державного кредиту, позики міжнародних фінансових органів, міжурядові позики, банківські кредити держави та їх значення у фінансовій підтримці України, розвиток міжнародного й умовного державного кредиту	10
7	Тема: Фінансове забезпечення діяльності підприємств державної форми власності. Завдання: опрацювати основи організації фінансів різних форм бізнесу, особливості оренди державного та комунального майна, охарактеризувати процес складання річного фінансового плану державного підприємства.	10
8	Тема: Управління державними фінансами. Державний фінансовий контроль Завдання: опрацювати особливості бюджетного обліку як основи інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління державними фінансами, державний та незалежний зовнішній фінансовий контроль в системі управління державними фінансами, управління ризиками в сфері державних фінансів.	11
9	Тема: Бюджетний федералізм та міжбюджетні відносини Завдання: опрацювати поняття внутрішніх міжурядових фінансових відносин, цілі та завдання бюджетного регулювання, механізми та методи бюджетного регулювання, сутність принципів формування бюджетної політики у сфері регулювання міжбюджетних відносин, основні принципи бюджетної політики, показники регулювання міжбюджетних відносин.	10
Всього годин		92

*Самостійна робота студентів з дисципліни «Менеджмент у сфері державних фінансів» направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних

ситуацій, підготовку та презентацію індивідуальних завдань до відповідних тем дисципліни.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

5. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – екзамен.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час семінарських та практичних занять (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи – 4 бали. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожен модуль та модульну контрольну роботу. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 32; 2 модуль – 28 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку і в терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Залікове завдання містить два теоретичних питання з дисципліни, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на заліку входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 8 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання заліку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Оцінка передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Вміння
5 (відмінно) A (90 – 100)	Здобувач вищої освіти: – має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни; – засвоїв знання щодо теоретичних засад управління бюджетом; – глибоко розуміє основну літературу та сучасні публікації з проблем менеджменту у сфері державних фінансів.	Здобувач вищої освіти: – вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою; – вміє використовувати додаткову літературу, грамотно викладати програмний матеріал; – дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання; – демонструє навички творчого мислення.
4 (дуже добре) B (80-89)	– показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності;	– успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без суттєвих зауважень; – вміє використовувати на

	– опрацював основну літературу, ознайомився з додатковою літературою, рекомендовану програмою.	практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
4 (добре) C (70-79)	– показав достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, має здатність до їхнього поглиблення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності; – опрацював основну літературу, рекомендовану програмою.	– вдало виконав передбачені програмою практичні завдання без критичних зауважень; – здатний використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
3 (задовільно) D (60-69)	– має достатні знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю; – ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою.	– виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає неточності при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не в повній мірі здатний пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
3 (задовільно) E (50-59)	– має знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, який дозволяє подальше навчання; – ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою.	– виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає упущення, неточності та помилки при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
2 (незадовільно) з можливістю перескладання FX (35-49)	– не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає грубі помилки у відповідях; – має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	– допускає принципові помилки під час вирішення передбачених програмою практичних завдань; – показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.
2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом F (1-34)	– не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає неприпустимі помилки у відповідях; – має рівень знань, який не дозволяє самостійно оволодіти програмним матеріалом та вимагає додаткового прослуховування дисципліни.	– не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання; – не вміє орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)	Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
--	------------------------------	-------------------------

Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	8	8	8	8	5	5	8		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с.
2. Бюджетний кодекс України: від 8 липня 2010 року № 2456-VI.
3. Про бюджетну класифікацію : Наказ Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 р. № 11.
4. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України : Постанова кабінету міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами).
6. Благун І.Г., Коцупей В.М., Сорока Р.С., Горалько О.В. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006», 2016. 230 с.
7. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс : навч. посіб. [Л. Д. Сафонова та ін.]; К.: ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. 398 с.
8. Галушка Є.О. Бюджетний менеджмент: навч.-методич. посіб. Чернівці: Книги-ХНІ, 2007. 280 с.
9. Гнидюк І. В. Державні фінанси : опорний конспект лекцій. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. 119 с.
10. Грубляк О.М., Сокровольська Н.Я. Бюджетний менеджмент: посібник для самостійного вивчення дисципліни. Чернівці, 2018. 126 с. URL: https://docs.google.com/document/d/1Lv1eQAOhmC2euzHV2kqC6ZXrS_e_64cS/edit.
11. Дем'янишина В.Г., Погрішук Г.Б. Бюджетний менеджмент: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 532 с.
12. Державні фінанси: підручник. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2015. - 510 с.
13. Кириленко О.П. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: монографія. Тернопіль: ТНЕУ. Економічна думка, 2008. 376 с.
14. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2007. 640 с.
15. Малиняк Б.С., Толуб'як В.С., Горин В.П., Письменний В.В. Управління державними доходами і видатками: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2015. 154 с.
16. Рожко О. Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 360 с.
17. Сафонова Л.Д., Буряченко А.Є., Малік Є.О. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс, навч. посіб. К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. 400 с.
18. Слободянюк Н.О. Бюджетний менеджмент: конспект лекцій. ДонНУЕТ. Кривий Ріг, 2016. 300 с.
19. Снісаренко О.Б. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. до самост. вивч. дисципліни. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". Х. : ХАІ, 2011. 51 с.
20. Титарчук І.М., Негода Ю.В. Бюджетний менеджмент: посібник. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2014. 305 с.
21. Ткачук І. Г. Державні фінанси: підручник. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2015. 510 с.
22. Федосов В., Опарін В., Сафонова Л. Бюджетний менеджмент: підручник. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
23. Юшко С.В. Бюджетний менеджмент: формування компетентностей на основі тренінгу: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 255 с.

7.2. Додаткова

1. Korbutiak A., Lysenko Z., Sokrovol'ska N. United territorial communities in Ukraine in the context of fiscal decentralization /et al./ *Problems and Perspectives in Management*. Volume 17, Issue#2, pp. 217-227. URL: <https://businessperspectives.org/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-318/united-territorial-communities-in-ukraine-in-the-context-of-fiscal-decentralization>.

2. Винниченко Н.В. Система управління бюджетом: наукові основи, сучасні тенденції, світовий досвід: монографія за заг. ред. Н.В. Винниченко. Суми: Сумський державний університет, 2017. 372 с.

3. Кузькін Є.Ю. Фінансове забезпечення фіскального простору місцевого самоврядування: монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця; ПП «Технологічний Центр», 2019. 260 с.

4. Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С. Фінанси територіальних громад: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 200 с. (5 д.а. власного авторського тексту) URL:// https://drive.google.com/open?id=1hTzB4fH9I9lBqo_PHTFxJxxvxa6DM7K0.

5. Фінансова політика держави і господарюючих суб'єктів: коеволюція та синергетичний ефект: колективна монографія / За заг.ред. Е.О. Юрія. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2022. 218 с.

6. Юрій Е.О., Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Іляшенко А.Х., Гаватюк Л.С., Карвацький М.В., Грубляк О.М., Публічні закупівлі: навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 200 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1blrCyesI-SXJnFt37PW84Qpcj5Gvhwr/view?usp=sharing>.

8. Інформаційні ресурси.

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.

4. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>.

8. Офіційний сайт Інституту світової економіки і міжнародних відносин. URL: <http://www.iweir.org.ua/>.